

Verdenssamfundet slår revner

*Af Preben Melander *)*

1. Vi lever i en urolig og uforudsigelig verden, hvor krige, militære overgreb, brud på menneskerettigheder, overtrædelser af krigens love etc.

Det finder dagligt sted, uden at Verdenssamfundet kan sikre overholdelsen af de vedtagne humanitære love og regler. De internationale institutioner, som FN har oprettet, organiseret og kæmpet for at realisere sine humanitære verdensmål, har i dag ikke magten til at forsvare og sikre målenes overholdelse. Det er en global katastrofe.

FN er i dag en forening med de fleste af Verdens stater som medlemmer. Men ikke alle medlemmer er enige om fællesskabets humanitære mål og de vedtagne normer om at følge krigens etiske regler. En stat som Rusland har siden 2014 med stor brutalitet ført en angrebskrig mod sine frie nabostater for at erobre deres land og udrydde deres befolkning. Dette alene for at fremme sine egne politiske og sikkerhedsmæssige mål. Der er her tale om et planlagt folkemord.

Rusland har som mål at besætte og udslette Ukraine. Og når dette er opnået, vil de fortsætte med at nedkæmpe de næste naboer i rækken. Heldigvis har Ukraine takket været sin nationale modstandsvilje, sit modige lederskab og opbakningen fra Vesten i form af våben, penge, træning m.v. været i stand til at forsvare sit territorium trods Ruslands overmagt. En tilsvarende brutal krig er opstået mellem Israel og Hamas i Palæstina. Også her er krigen eskaleret med enorme tab af menneskeliv. Også her ser krigen ud til at brede sig til flere dele af Mellemøsten og Verden.

*) Preben Melander er professor emeritus ved CBS

2. Et globalt opgør mellem to ideologiske værdisystemer

Set med et overordnet globalt og strategisk magtperspektiv ser vi i begge konflikter indbygget et politisk opgør mellem Vestens frie demokratier og Østens centralistiske autokratier. Vi kender de aggressive stater, der ser stort på Verdenssamfundets humanitære værdier, og som bevidst overtræder krigens etiske regler. Men desværre har Verdenssamfundet ikke tilstrækkelig politisk og militær magt til at forsvare sine humanitære Verdensmål. Det kræver en bred enighed mellem alle Verdens stater. Men en sådan eksisterer ikke.

Da FN blev oprettet efter 2. Verdenskrig, fik Stormagterne en præferencemagt som medlemmer af Sikkerhedsrådet. De stærkeste stater fik en vetoret som medlemmer af Sikkerhedsrådet. Dvs., at de kunne modsætte sig flertallets vedtagne beslutninger. Men da flere af disse stormagter også var stater styret af egne globale aggressive magtinteresser, er Verdenssamfundets muligheder for at håndhæve fællesskabets humanitære og fredsbevarende interesser yderst begrænsede.

Som eksempel kan nævnes Ruslands angrebskrig mod sine naboer Ukraine, Georgien, og Moldavien. En krig, der er styret af Putins ønske om at genskabe det gamle russiske imperium fra Sovjettiden. Ruslands forsøg på at udslette Ukraine som stat udgør en alvorlig overtrædelse af FN's regler om sameksistens, forbud mod krig med brug af brutal våbenmagt mod andre stater, brud på krigens etiske regler etc. Men Rusland er en stormagt, som er medlem af Sikkerhedsrådet, der sammen med en række andre imperialistiske stater, herunder Kina, accepterer Ruslands overtrædelse af Verdenssamfundets vedtagne regler. Men trods det har FN dog alligevel kunnet bevare en vis regulerende magt i Verdenssamfundet, fordi et stort antal demokratiske stater i Vesten har fordømt Ruslands angrebskrig og overtrædelse af krigens etiske love. På denne måde får FN skabt en symbolsk magtposition. Det samme gælder også modstanden mod anvendelse af atomvåben, hvor et stort antal af FN's medlemmer, herunder Kina, har kritiseret Ruslands vedvarende trusler om anvendelse af atomvåben, hvis Ruslands sikkerhed bliver truet. Det er dog altid uklart, hvor den røde linje bliver trukket.

Rusland er i dag den største atommagt i Verden, men det har hidtil ikke haft væsentlig betydning, fordi Nato med USA's atomslagstyrke som basis har garanteret at svare igen, hvis Rusland gør brug af sine trusler. Men spørgsmålet er, om USA's lederskab vil blive truet af den tiltagende "Trumpisme" i USA.

3. Kan verden samfundet sikre en retfærdig verden?

Et andet afgørende spørgsmål er, om Verdenssamfundet også fremover vil være i stand til at sikre overholdelsen af krigens love, og hvor krigsforbrydelser bliver opfattet som kriminelle og udsat for retsforfølgelse. Den internationale krigsforbryderdomstol i Haag har vedtaget at anklage Rusland

og Putin for at begå krigsforbrydelser i Ukraine. Man har iværksat en løbende registrering af Ruslands begåede forbrydelser, såsom bombninger af boligblokke og hospitaler, drab på civile på åben gade, begåelse af voldtægter, brug af illegitime våben, deportationer af Ukrainske børn til Rusland etc. Den internationale domstol har ud fra registreringerne afsagt en arrestordre mod Putin, som fremover begrænser hans rejsefrihed udenfor Rusland. En række illegitime stater har dog valgt at negligere domstolens kendelse. Dette gælder bl.a. Kina, Ungarn, Nordkorea, Belarus m.fl. Det er vigtigt, at FN`s stater følger FN`s retsafgørelser. Men Putin kan ikke deltage i FN`s internationale møder, FN`s generalforsamling mv. Dette har ikke kun en symbolsk konsekvens for Verdenssamfundet, men det vil til evig tid kunne have en realpolitisk konsekvens for Verdenssamfundet. Altid vil Putin være at betragte som en krigsforbryder på linje med Hitler. Og det vil have en afgørende betydning for Verdenssamfundets autoritet og opretholdelse af lov og orden i hele verden.